

43

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7

Nr. V.

1 MARTIE.

An. XI. 1885.

Gradurile Ierarchiei Ecclesiastice

séu

Insemnatatea Ritului Conferirei Lectoratului, Subdiaconatului si Diaconatului.

— *Studiu teologicu premiatu cu 100 franci.* —

(Urmare.)

Christosu este „calea, adeverulu si viéti'a“ ¹⁾ éra baseric'a cá imperati'a dreptatiei, — locuinti'a lui Domnedieu si baseric'a Spiritului santu avendu ace'asi tienta si destinatiune cá si Christosu pre toti i-indrépta la Christosu, toturoru le vestesce pre unulu nascutu Fíiului lui Domnedieu carele este in sinulu Tatalui ²⁾ si le comunica viéti'a lui Christosu.

Déca inse baseric'a este imperati'a lui Domnedieu si a dreptatei, trupulu celu mysticu alu lui Christosu: atunci nesmintitu cà si in trinsa au se occure acele momente si efecte ale mantuirei care le-a cascigatu Christosu.

Si óre ocuru aceste intru adeveru in baserica ?

Cine ar' poté negá! numai o privire in viéti'a si asiedamentulu basericeii si numai decátu le va aflá acele efecte ale rescumperarei.

Cà-ci déca Christosu Mantuitoriulu prin sacrificiulu crucei a espiatu pecatulu lumei ³⁾ si a impecatu genulu omenescu cu Tatalu cerescu: éta ací in baserica sacrificiulu altariului, acésta aducere curata, carea este compendiulu si

¹⁾ Io. XIV. 6. ²⁾ Io. I. 18. ³⁾ Eph. V. 2.

repetarea misterului intrupării, reînnoirea patimelor și morții, comemorare încruentă a sacrificiului crucei,¹⁾ și prin care meritele cascadează pe lemnul crucei neconținut se aduce, se arăta Tatalui ceresc că sacrificiu pentru păcatele oamenilor. Aci e sacrificiul eucharistic întru care jertfindu-se pe sine singurul Christos — în mod necruent, — nu numai că se aduce pe sine Tatalui ceresc; ci prin împărtășirea aceluia sacrificiu eucharistic, precum Christos după învierea sa a adus la ai săi pace și bucuria, așa se plantă și în inimă credincioșilor pace și bucuria, — se efectuează unirea aceloră între sine și între Christos că așa se fă Domnediu totu și întru toate.²⁾

Apoi precum mărtea lui Christos este centrul și izvorul întregului opus alu mântuirii: astfel este și sacrificiul eucharistic, centrul și focalul tuturor acțiunilor sacre ale bisericii din care iese toată puterea de sănătate și perfecțiune a aceloră pentru-că sacrificiul altariului conține în sine pre Izvorul tuturor darurilor, pre auctoriul tuturor sacramentelor, pre Domnul Christos.³⁾

Christos prin predicarea „cuventului vieții eterne⁴⁾ a luminat lumea,“ — „a vestit pace celor de aproape și celor de departe:⁵⁾ așa se continua acestu opus alu luminării și alu cunoștinței de Domnediu și în s. biserică, că prin acele cunoștințe „taină a voiei Lui (Domnediu)“⁶⁾ și „facându-și voia Aceluia“⁷⁾ „se ne curățăm sufletele noastre cu ascultarea adevărului prin Spiritul,“⁸⁾ „se ne facem de sevăritu în totu lucrul bun, lucrându-căea ce este bine plăcutu înainte lui Domnediu că se luăm promisiunea.“⁹⁾

Spre deplinirea mântuirii și a întăririi legăturii morale între Domnediu și omu, Mântuitorul a trimis pre Spiritul sântu: astfel spre „împărtășirea noastră cu Tatalu și cu Fiul Lui Isus Christos,¹⁰⁾ spre creșterea întru biserică sântă a Domnului,“ spre lacăsiul lui Domnediu întru Spiritul“ că se fim împreună locuitori cu sântii și

1) Cfr. Prefatio la „Divi Algeris de sacram corp. et sangv. Dominici“ opusc. sel. T. XXIII. 2) Cfr. I. Cor. XV. 28. 3) S. Thoma Aq. P. 3. q. 65. a. 3. 4) Ioan VI, 68. 5) Eph. II, 17; II Cor. IV. 6. 6) Eph. I. 9. 7) Eph. V. 17, Evr. X. 36. 8) I Petru I. 22. 9) Evr. X. 13, Eph. V. 10. 10) I. Ioan I, 3.

casnicii lui Domnedieu: " 1) e concrediuta s. biserice impartasirea acelu principiu de viétia in ss. Sacramente asiediate de Christosu.

Ss. sacramente cu adevratu constitua principiulu de viétia in s. baserica. Pentru-câ precându acele de o parte suntu cá totu atâte adumbrări si imitări ale intruparei si a lucrurilor lui Isusu Christosu, in câtu adeca in forma visibila a acelor'a nu numai cà se imparte grati'a nevedinta, ci prin midilocirea acelor'a in numele si cu puterea lui Isusu Christosu se lucrédia santîrea credintiosiloru; — pre de alta parte apoi acele suntu: canalele darului, — vasa de vindecare contra mórtei sufletului, — midilocene curatîrei si santirei si ale gratiei sanctifiante, prin care impartasînduse de câtra Christosu tuturoru ómeniloru de tóta etatea si din tóte locurile darulu mantuirei: insusi Christosu traiesce in baserica continuandu opulu rescumperarei, — si imparte puterea de viétia a Spiritului santu.

Ss. sacramente in baserica cá totu atâte rîuri ale sacrificiului crucei cu puterea vivificatória ale Spiritului santu nu numai adapa, uda si intaresce column'a acést'a a dreptatei 2) si o infrumsetiédia prefacîndu-o in raiulu desfatarii, 3) ci prin un'a si ace'a-si putere divina a Spiritului santu multîmea credintiosiloru prin legatur'a unei si acelei'a-si credintia, sperantia si iubire, o unesce intr'unu trupu alu lui Christosu. 4)

In urma Christosu Mantuitoriulu prin mórtea s'a a eliberatu de sub blastemulu pecatului si natur'a. Si óre nu se continua acestu effectu alu mantuirei in baserica pâna adi? Ba e, pentru-câ eserciarea puterei de santîre si de binecuventare a elementeloru naturei data de catra Christosu 5) ce se intempla in sacramentalia — nu este alta-ce decâtu eliberarea aceloru elemente de sub puterea Spiritului reutatei, de sub domni'a intunerecului.

Din acestea e evidentu, cá opulu rescumperarei implinitu de câtra Christosu, intru tóte se conservá, se continuá, se reinnoiesce, se aplica si se indeplinesce in baserica, in-

1) Eph. II. 19. seq. 2) Prov. IX. 11. 3) Fac. II, 10. 4) Cfr. Eph. IV. 16. 5) Math. XVII, 19; Marcu XVI, 18; Luc. X. 19.

tru carea spre mantuirea noastră traiesce si va trăi Mantuitoriulu până ce va supune sub petițiile s'ale pre toti inimicii sei, până in capetulu vécului.¹⁾

Va trăi si va continuá Mantuitoriulu opulu rescumperarei in baserica, — pentru-cà acest'a este „opulu maretiu alu s. Treime, fructulu pretiosului sânge alu lui Isusu Christosu si lucrulu singulariu alu maniloru Lui. — Ea este imperati'a dreptatei, imperati'a mirés'a si trupulu lui Christosu.“²⁾

3. Viéti'a basericeei in cultulu publicu domnedieescu.

S'a dîsu mai susu cà viéti'a lui Isusu Christosu se descopera in s. baserica, cà opulu mantuirei necontenitu se realisédia, se aplica intru ace'a. Realisarea si descoperirea acestei continuari a opului de mantuire in modu deosebitu se intempla in cultulu publicu divinuu. Pentru-cà precum baseric'a este trupulu misticu alu Domnului, si icón'a vietiei Lui, ast'feliu cultulu domnedieescu este marirea tainica a acelui trupu misticu, este trupulu si icón'a vietiei basericeei, este frumséti'a si stralucirea puterii de viétia ce locuiesce intru ace'a, — si in ultim'a linea cultulu domnedieescu este descoperirea vietiei istorice a lui Christosu, este insusi Christosu istoricu impreuna cu iutregu opulu rescumperarei.

Si cu adevératu, pentru-cà Domnulu nostru Isusu Christosu este Domnedieu si omu adevératu, si cá atare a implinitu opulu mantuirei, si acestu caracteru apoi alu rescumperarei la impartasitu basericeei s'ale: chiar' asia se manifestédia ambe acele caractere domnedieesci-omenesci ale mantuirei si in cultulu domnedieescu alu basericeei. Anume: parte cá acte si actiuni sacre constatátorie din caractere divine si umane, nevediate si vediate implinite de câtra organele lui Ddieu, de câtra preoti, — parte cá actiuni bmenesci, produse plantate, nutrite si intarite prin actiunile sacre in ânim'a credintiosiloru, si prin acestea descoperite.

(Va urmá.)

J. BOROSIU.

¹⁾ I. Cor. XV, 25; Math. XIII, 24. ²⁾ S. Aug. de unitate Eccl. o. c. T. XXVII. p. 128, — Test. de resur. carn. c. 9. — Cfr. Dissert. de corp. myst. Christi in opusc. select. T. XXVII. p. 3.

CUVENTARE FUNEBRA

rostita de Dr. AUGUSTINU BUNEA

in 9. Fauru 1885. la inmormntarea matróniei române

ROSALI'A COLCERIU nasc. PAP de KÁPOLNOK-MONOSTOR.

Ce este viéti'a vóstra? Este
aburu, care in puçinu se aréta,
si dupa acé'a piere.

(S. Jacobu c. 4. v. 14.)

Tristi ascultatori!

Cându privescu, cum s'a stin'u acésta viétia chiar' in
momentulu candu ea se credeá mai puternica; cându
cetescu pre façiele celoru ce incungiura acestu sicriu, in-
duiosiarca si intristarea adéncã produsa de apunerea unei
fintie de toti stimate si iubite, carea ar' fi potutu inca multu
tempu se ne incante si inveselésca cu presentia s'a atátu
de pretiósã intre noi: -- de pre buzele mele nu potu sborá
alte cuvinte mai potrivite acestei intemplãri dureróse, de-
cátu cuvintele sântului Jacobu: „Ce este viéti'a vóstra? Este
aburu, care in puçinu se aréta, si dupa acé'a piere.“

Aceste suntu singurele cuvinte, care 'mi vinu in minte
la privirea acestei intemplari triste, pentru-cã ele 'mi aréta
desiertatiunea acestei vietie, care cá unu aburu mênatu de vântu,
dispare pentru totu-de-a-un'a indata ce cãmte un'a lovitura
mica; si tocmai desiertatiunea acestei vietie voiescu eu a
vi-o arétã cu ocasiunea acést'a, deplângându in un'a singura
nenorocire nefericirile intregului neamu omenescu, si in un'a
singura mórte mórtea si desiertatiunea tuturoru lucruriloru
omenesci. Eu trebuie se o facu acést'a, pentrucã, dupa ce'a
ce vedemu cu ochii nostri in momentulu acést'a, sanetatea
este numai unu nume, viéti'a este numai unu visu, fericirea
un'a amagire, puterea un'a ilusiune si placerile suntu numai
nesce petreceri periculóse. Totu este in noi cá unu aburu
usioru, tóte suntu numai un'a amagire si desiertatiune, afara
de marturisirea sincera, cà tóte suntu desierte, tóte suntu
vrednice de despretiuitu.

Dar' óre acést'a adevératu se fia? Óre omulu facutu
dupa chipulu si asemenerca lui Domnedicu se fia numai un'a

umbra, unu aburu usioru? Óre omulu, pentru care Mantuitoriuulu nostru s'a scoboritu din ceriu, pre care Domnulu nostru Isusu Christosu l'a rescumperatu cu pretiosu sângele seu, se fia numai unu aburu, numai unu nimic'a? Trebuie se marturisescu, că inaintea acestei privelisce triste, inaintea acestei fiintie smulse din braçiele iubituului seu soçiu si ale scumpuloru sei fii am fostu rapitu prea departe de cugete melanconice, si pre nedreptulu am dîsu, că omulu este unu nimic'a, si tóte lucrurile omenesci suntu desierte, sunt unu aburu. Noi nu trebuie se lasamu pre omu se se despretuiesca prea tare, că nu cumv'a se cadia in ace'a credintia falsa, că tóta viéti'a nóstra ar' fi numai unu jocu, in care domnesce intemplarea órba, că nu cumv'a omulu se fia impinsu in convingerea gresíta, că asupr'a lui nu domnesce nice un'a lege si nice un'a regula, si nu are decátu se urmeze pofteloru s'ale. De ace'a 'mi vine in minte Ecclesiastulu, care dupace si-a inceputu cartea s'a cu cuvintele: „Desiertatiunea desiertiuniloru si tóte suntu desiertiune,“¹⁾ dupace a implutu multe pagine cu dispretiuulu lucruriloru omenesci, se întórce si aréta, că in omu este cev'a cu multu mai solidu, dicîndu: „Teme-te de Domnedieu si tiéne poruncile lui, pentrucă acést'a este totu omulu; si se sci că Domnedieu va aduce inaintea judecatiei sale tóte ce le vomu fi facutu, fia bune, fia rele.“²⁾ Asiadara in omu totu este numai unu aburu, totu este desiertiune, déca consideràm in elu cursulu vietiei s'ale moritórie, dar' de alta parte omulu este pretiosu, omulu este importantu, déca consideràm in elu ce'a ce trebuie se dee lui Ddieu, adeca sufletulu, déca consideramu in elu ce'a ce trebuie se duca inaintea lui Domnedieu, carui'a va avé se dee socotéla despre tóte faptele s'ale. Aceste adevèruri voru fi objectulu vorbirei mele, ve rogu se fiti cu luare aminte.

„Toti morimu si cademu la paméntu cá apele, cari nu se mai întorcu.“³⁾ Intr'adeveru noi suntemu cu totii asemenea apeloru curgatória. Toti avemu unu inceputu neinsemnatu, unu isvoru micu. Anii nostri se scurgu unulu dupa altulu, se mēna unulu pre altulu fara de incetare, facu mai

1) Eccles. 1. 2. 2) Eccles. 12. 13. 14. 3) Cartea II. a Regil. XIV. 14.

multu séu mai puçinu sgomotu in acést'a lume, pribegescu si strabatu mai multe séu mai puçine tieri, pana ce se pierdu in unu abisu, unde numai este nice un'a deosebire intre betranu si teneru, intre principe si tieranu, intre in-vetiati si idiotu: tocmai cum se intempla cu apele râului, cari dupace au strabatutu printre tienuturi selbatice séu incantatórie, dupace au murmuratu si vijaitu, séu chiar' au facutu unu sgomotu asurditoriu, cadiendu de pre un'a inal-tîme ametítórie intr'unu abisu infioratoriu, se vérsa in unu oceanu fara margini, unde se cufunda si se pierdu apele toturoru râuriloru.

Si óre in acestu síru de ani nu ni se presenta desier-tatiunea acestei vietie la fia-care pasiu? Celu deintaiu pasiu, care-lu facemu in lume, óre nu este un'a amagire incanta-tória? Priviti la tenerulu, care acum pasiesce mai ântâiu pre calea vietiei! câtu i se pare de usióra ace'a cale, si câta potere si vointia sênte in pieptulu seu de a o precurge! Elu bietulu nice nu presêmtiesce câtu are de a suferi in un'a viétia atâtu de scurta. Elu nu prevede, cà acei'a, pre care i-a credintu amici credintiosi, 'lu voru parasí, cà cu meri-tele s'ale nu va poté castigá altu cev'a, decâtu dușmani; cà departe de a avé unu cercu de activitate mai largu, nu-si va primi nice macaru remuneratiune cuvenita pentru lucrâri-le s'ale, si asia nu va fi in stare nice a-si procurá cele de lipsa pentru crescerea si desvoltarea culturai s'ale individuale, nice a tinde mâna de ajutoriu la unu tata sermanu garbo-vitu de sarcin'a aniloru, la unu frate, care se lupta cu lip-sele vietiei, séu la unu amicu lovitu de sórte; cà anim'a s'a va sangerá de multe ori, si nu va fi celu puçinu cine se verse un'a lacrima spre mangaierea s'a; cà tóte sperantiele animei s'ale se voru scuturá precum se scutura frundiele in-galbinite la suflarea vântului. Éta ce amara amagire este celu d'ântâiu pasiu pre calea vietiei nóstre! Cu tóte aceste tenerulu calca cu curagiu pre calea s'a, si numai dupace a percursu un'a parte din ea, vede si se convinge, cà sórtea nóstra pre acestu pamentu este a sperá si a ne ama-gí, si apoi a suferi dupace ne-amu amagitu. Dar' piep-tulu barbatului se oteiesce in lupt'a cu necasurile acestei vietie, nu-si intrerupe drumulu, pre care a apucatu, pâna

cându un'a lovitura crancena a sortii i rapesce ori si ce sperantia in venitoriu, si nu-i mai remane alt'a decâtu a-si cautá mangaiere in trecutul si. Acestu barbatu o patiesce tocmai cá proprietariulu, care-si vede cas'a tóta ruinata de unu cutremuru de pamentu. Nu mai are nice una sperantia de a si-o poté edificá si se preumbla instristatu de pre una ruina pre alt'a. Privindu colu unu unghiuletiu remasu din doi paretii prabusiti, pre carele atérna inca chipulu unei fiintie iubite, si cautându intr'altu unghiu remasu in petióre la cuptoriulu acel'a, langa care a petrecutu cu ai sei multe óre fericite, aducerile aminte de momentele placute din trecutu i mulcomescu in câtuv'a dorerile intre ruinele vietiei presente. Ce este dar' viéti'a nóstra, tristi ascultatori? Unu aburu, care in puçinu se aréta si dupa ace'a piere! nunu-mai pentru-cá dispare iute cá aburulu, ci si pentru-cá formele, prin cari trece viéti'a nóstra, suntu totu atâtu de nestatornice si amagitórie, precum suntu formele aburului din atmosfera. Acést'a o potemu afirmá despre tóte cele, ce se tienu de lumea ast'a. Priviti la acelu luptatoriu triumfatoriu, care cu sabi'a s'a 'si castiga titluri preste titluri! Elu inca va cadé in braçiele reci ale mortii, si atunci cei sangerati si ucisi de sabi'a lui voru strigá din adencurile morminteloru cu profetulu Isai'a (14. 10.) „si tu esti ranitu cá si noi, facutu-te-ai asemenea nóue!“ Inzedaru deci natur'a ar' tentá, se ne redice mai pre susu de ceialalti ómeni, pentru-cá trebuie se picamu in nemic'a, din care suntemu facuti. „O Domnedieule! díce regele profetu, pus'ai mesurate díflele mele, si fiinti'a mea cá nemic'a inaintea t'a.“¹⁾ Suntu ómeni, cari pre lumea ast'a díu'a-nóptea se nisuescu a-si aduná unu tesauru de sciintie si cugetari rare. „Dar' ei voru mori, díce profetulu incoronatu, si in ace'a dí voru perí tóte cugetarile lor;“²⁾ ér' Ecclesiastulu (II. 12, 15.) esclama: „am trecutu la contemplarea intiepletiunei, si vorbindu cu mintea mea am luatu aminte, cá si acést'a este desiertatiune.“ Si cu totu dreptulu, pentru cá este unu feliu de intiepletiune si sciintia, care nu are de objectu pre Ddieu, si considera numai lumea, care este strimtorata intre mar-

¹⁾ Ps. 38. 8. ²⁾ Ps. 145. 4.

ginile sensatiuniloru grosolane, si carea cá tóte lucrurile sensibile, trebue se se ingrópe in nemica.

Déca cele, ce-le-am spusu pana acum'a, nu suntu de ajunsu pentru a ve convinge, tristi ascultatori, despre desiertatiunea acestei vietie, priviti la acestu sicriu, care ascunde remasitiile paméntesci ale repausatei, pre carea astadi cu anim'a sfasiata de dorere o deplangemu. Déca anim'a nóstra numai prin lovituri mari de sórte se póte trezí din ilusiunile s'ale si deslipí de lumea acést'a desiérta, atunci acésta lovitura este destulu de mare si cumplita. Si cum nu? cându astadi privimu, cum s'a stinsu una fiintia nascuta inainte de acést'a abia cu 40 de ani din un'a dintre familiile cele mai nobile ale besericei si natiunei nóstre, din famili'a Pap de Kápolnok-Monostor; un'a fiintia, care inainte de ast'a abia cu 23 de ani, in etate frageda de 17 ani si impodobita cu tóte frumsetiele corporale si spirituale a fericitu cu casatori'a s'a pre unulu din cei mai stimati barbati ai natiunei nóstre; una fiintia, care incungiurata de una cununa de prunci iubitori si demni de un'a mama atátu de démna, aprópe de momentulu, in care aveá se-si védia asiediarea si fericirea inca aloru trei prunci, a caditu préda mortii nemilóse; un'a fiintia, carea de cându s'a stramutatu cu locuinti'a aci intre noi, in acestu orasielu, ori in ce casa a intratu, a lasatu dupa sine numai suveniri placute si in a carei casa ori cine a pasitu, a dusu cu sine aducerea aminte de órele cele mai placute si nobile petrecute in viéti'a s'a. O séra nefericita, o séra fatala! in care resuná pre neacceptate, cá un'a lovitura de trasnetu, vestea trista despre mórtea adormitei in Domnulu. Cine deintre noi a fostu atátu de impietritu, incátu se nu se fí sêmtitu adêncu petrinsu de ace'a veste. cá si candu un'a nenorocire mare ar' fi venitu chiar' preste familiile nóstre? La primulu sgomotu despre acést'a nenorocire toti, cari se intêlniáu, se intrebáu surprinsi, déca este adeverata faim'a. Pre feçile tuturoru se oglindá dorere si desperare! Multi condusi de sêmtimentulu de iubire si alipire catra repausat'a alergara in acésta casa, cá se imparta cu famili'a desolata dorerile si lacremile cele amara, si intrandu aci intalhira numai plansete si vaiete si chipulu nemilósei morti. Dar' inzedaru eráu plansetele, inze-

daru gemetele si suspinele! Inzedaru iubitul soçi, inzedaru iubitele fice stringeau odorulu celu mai pretiosu in braçiele loru calde, si pre piepturile loru iubitorie, pentrucà fura constrinsi a dice cu santulu Ambrosiu: „Stringeamu braçiele, dar' deja pierdusemu ce'a ce stringeamu.“ Mórtea cruda a rapitu un'a soçia credintiösa din braçiele calde ale iubitului soçi si de pre piepturile gingasie ale ficeloru. Da! a trebuitu se dispara ace'a persöna pretiösa, pre care multi dintre noi amu fostu vediut'o cu döue dñle mai inainte sanetösa si plina de viétia, încântându cu cuvintele s'ale pre acai'a, cu cari conveniá. A trebuitu se indurámu si acést'a nefericire, pentru-cà „omulu cá ierb'a, dñlele lui cá flórea campului asia va vestedî,“ pentruca „viéti'a omului este aburu, care in puçinu se aréta si dupa ace'a pier!“

Dar' óre Domnedieu, care umilesce intr'atât'a pre omu, încátu 'lu preface in pulbere, se nu ne lase nice un'a sperantia, nice un'a mangaiere?! Domnedieu, acarui ochi nu pierdu nimicu din vedere, ci urmarescu tóte particellele corpuriloru nóstre, ori in care parte a lunei ar' fi ele aruncate séu imprasciate, se ne lase perirei pre noi, cari suntemu capabili de a-lu cunósce si a-lu iubi? Nu, acést'a nu se póte! pentrucà noi nu suntemu in relatiune numai cu natur'a moritória si supusu schimbariloru, ci suntemu in un'a legatura intima si in unu raportu strinsu si cu Domnedieu; si Domnedieu a pusu in fiinti'a nóstra unu ce nemoritoriu, care este capabilu de a-lu cunósce si a-lu iubi, de a-i adorá perfectiunile, de a se teme de justiti'a lui, si de a sperá in eternitatea lui gloriösa. Din aceste relatiuni intime urméza, cà corpulu trebuie se se întórca in pamêntulu, din care a fostu scosu, ér' sufletulu, care este capabilu de a se uní cu Domnedieu, trebuie se se întórca érase la Domnedieu si se-i dee séma de tóte cele ce a facutu in acésta lume, fia bune fia rele. O da! in noi trebuie se fia ceva, ce nu póte remané in acésta lume pieritória, pentrucà pre noi nu ne indestulesce frumseti'a sublima a naturei, nóue ne trebuie alta lumina, nu cum este lumin'a ce o revérse acestu sóre pre pamêntu; anim'a nóstra doresce alte placeri cu multu mai nobile, decâtu acele, ce ni le oferesce fiinti'a nóstra materiala. Déca pamêntulu si-ar' deschide tóte minierele, si ar' aruncá la petiórele nós-

tre tóte comorile s'ale; déca natur'a ne-ar' incungiurá cu totu, ce are mai pomposu, si ni-ar' suride cu totu ce are mai incantatoriu: déca ceriulu ar' inundá asupr'a nóstra radiele s'ale cele mai binefacátórie: — in noi totu ar' mai remané cev'a, ce nu ar' aflá indestulire si fericire in tóte aceste bunatati, in noi totu ar' fi cev'a, ce ar' plânge!

Despre aceste adeveruri a fostu petrunsa si adormit'a in Domnulu, care a avutu totu-de-a-un'a inaintea ochiloru mintii s'ale adeverulu acel'a, cumcà avemu unu sufletu nemoritoriu, care va avé se respundia inaintea judecatiei lui Domnedieu despre tóte, ce le vomu fi facutu pre acésta lume, si asia a intielesu ce'a ce este pretiosu, importantu si solidu in omu. Acést'a o dícu, judecându dupa impregiurările, in cari a traitu, si dupa faptele, cari le-a aretatu fericit'a in Domnulu; pentrucà desí noi nu potemu strabate in anim'a omului si nu-i potemu vedé convingerile, precum le vede Domnedieu, totusi din impregiurările, in cari unu omu s'a desvoltatu, si din faptele, ce le-a manifestatu, potemu deduce **celu puçinu cu probabilitate** ce'a ce se petrece in sufletulu lui. Adormit'a in Domnulu a fostu crescuta inca in cei mai fragedi ani ai tineretiei in fric'a lui Domnedieu, in iubirea deaprópelui, si aceste virtuti s'au desvoltatu din anu in anu in sufletulu densei de-o-potriva cu celelalte calitati spirituale si corporale, asia incâtu in etate de 17 ani a fostu aflata démna a legá nodulu santei casatorie cu unulu dintre cei mai bravi tineru romanu. Ce a fostu fericit'a in Domnulu cá mama si soçia credintiósá, o sciu acei'a, cari au avutu ocasiune a convení mai desu cu dens'a; si o potemu judecá fórte usioru si noi, cându vedemu dorerea si gelea, ce a lasatu in acésta familia, care o plânge cu lacrimi amare. Suntu femei, (precum díce unu scriitoriu:) la acaroru privire anim'a omului se deschide, in acaroru societate omulu se sênte fericitu si mai bunu si mai nobilu; suntu femei, pre cari Domnedieu le-a creatu cá un'a mangaiere intre atâte neazuri, cá un'a binecuventare fericitória. Oh suntu ast'feliu de femei! déca intri in casa si vedi cà din tóte partíle 'ti suride bucurie si indestulire, si tóte crescú si inflorescu: se scí, cà tóte aceste suntu oper'a femeiei, deórece ea este sufletulu casei, care tóte le strabate si totu-

roru le dà viétia. Un'a ast'feliu de femea a fostu fericit'a in Domnulu.

Primesce deci fiantia nobila, premiulu virtutiloru t'ale, dar' inainte de a te despartî cu totulu de noi, lasa-ne, se-ti mai ascultamu inca odata cuvintele gingasie si dulci. Ea se pléca acestei rogari, si prin mine se întórce catra Escelenti'a S'a preasantîntulu Domnu Metropolitu, si-i dîce: Escelenti'a Vós-tra! Parintele si Patronulu nostru prea-bunu! Bunatatea, bunavointi'a, generositatea, si iubirea santa, ce a-ti reversatu preste toti fii santei nóstre Baserice, am fostu fericita si eu ale esperiá in modu specialu, in modu abundantu! De ace'a pre cându Ve rogu, se primiti cea mai adenca si filiala multiamita pentru tóte binefacerile, ce le-am primitu eu, séu le-a primitu iubit'a familia, de care me despartiescu, imploru inca odata binecuventarea archierésca, cu carea me voiu poté presentá cu mai puçina spaima si mai micu cutremuru inaintea dreptului Judecatoriu. Bunulu Domnedieu se resplátésca bunatatîle Escelentiei Vóstre cu un'a viétia indelungata si un'a sanetate si vigóre neintrerupta.

Catra iubitulu si tristulu soçiú catra spectabilulu domnu Dr. Joanu Colceriu medicu archidiecesanu, se adreséza fericit'a in Domnulu cu cuvintele: Celu de ântâiu cuventu alu meu, oh iubite soçiule, cuventu se fia de multiamita pentru fidelitatea t'a conjugala, pentru braçiele t'ale iubitorie, cu cari mai scutitu intre periclele vietiei si m'ai grigitu pre patulu doreriloru. Fia alu doile cuventu, de rogaminte! Rogute, iubite soçiule, iérta-mi, déca vre odata te voiu fi superatu séu vatematu cu cuventulu séu cu fapt'a. Cându sub sarcin'a grea a veduviei nu va fi cine se-ti netezésca brasdele, ce-ti voru sapá in façia necasurile acestei vietie, nice cine se-ti stérgea sudorile ferbinti de pre frunte versate pentru fericirea familiei, oh! atunci cauta la aceste trei surcele, la acesti trei orfani, cari au inca lipsa de grigea t'a, si de crescere in fric'a lui Domnedieu si in virtuti crestine, si adù-ti aminte, cà mai ai inca detorintia de implinitu pre acestu pamentu; oh! atunci cauta in adenculu animei t'ale, asculta palpitarile si sioptele ei, cari-ti dîcu tainicu, cà ne vomu revedé, si acést'a fia-ti mangaierea. Si acum se tra-

iesci fericitu, iubitulu meu soțiu, se traiesci fericitu! Mân'a poternica alui Domnedieu se te scutésca, umbrésca si intarésca in anii grei ai veduvei, si se-ti aline dorerile si intristarea!

Cuvinte de mama iubitoria adreséza repausat'a in Domnulu in acestu momentu si catra jalnicii sei fii, si anume catra: Domn'a Aureli'a Colceriu maritata dupa spectacabilulu domnu Augustinu Popu avocatulu, domnisiórele Eugeni'a si Elen'a si studentulu gimnasialu Victoru: Scump'a mea fica Aurelia! Brațele mele nu te-au potutu stringe, buzele mele nu ti-au potutu dá ultim'a sarutare inainte de a-mi dá spiritulu in mânișe creatoriului. Nu! pentru-câ ai fostu departe de mine langa iubitulu teu soțiu si scumpulu meu ginere. In momentulu acest'a insa primesce, tu si iubitulu teu soțiu, binecuvéntarea, care purcede din iubirea invapaiata catra voi amendoi. Remasu bunu, remasu bunu! Ér' voi iubitele mele fiice Eugenia si Elena si tu odorulu animei mele Victoru! nu ve-ti mai poté pronunciá cuvéntulu dulce de mama, fara cá dorerea se ve sageteze anim'a. Cine ve va mai stringe pre voi de acum inainte la sinulu seu de mama? cine ve va mai cresce sub aripile s'ale grigitórie? Isusu prea-bunulu Mantuitoriu, care a imbrașiatu si binecuvéntatu pre pruncii nevinovati, se ve iee sub scutululu seu atotu-poternicu, se ve crésca cu darulu seu, si se ve tiena spre mangaierea parintelui vostru amaritu! Primiti dela mine ultimulu suspiniu: Remasu bunu, remasu bunu!

Catra fratii sei: Spectabilulu domnu Alesandru Popu jude cercualu regescu, si spect. domnu Vasiliu Popu sub-inspectoru de dare cu soția s'a Mari'a Popu n. Francu si famili'a loru, catra sor'a s'a dómn'a Lotti Sebe n. Popu casatorita cu domnulu Balintu Sebe comisaru de catastru si famili'a loru, catra cumnatulu seu Alesandru Colceriu cu famili'a, catra cumnatele: Dómn'a An'a Colceriu n. Sabo si domnisiór'a Julian'a Colceriu, precum si catra matusiele s'ale: An'a Filepu si Mari'a Gradovicu se intórce fericit'a in Domnulu cu cuvintele: Iubitii mei frati si sora! scumpii mei consangeni si afini! Animele vóstre totu-de-a-un'a au fostu pline de iubire catra mine, iubire, care s'a manifestatu in fapte

de bunavointia si binefacere, si eu nu am potutu fi atâtu de fericita se ve potu spune in ultimele momente, cata vampa de iubire a arsu in anim'a mea catra voi, pentrucâ provedinti'a divina a voiitu se fimu in acele momente departe unii de altii. Cuvintele mele nice acum nu potu strabate la voi, fiindu-câ sunteti si acum departe de mine. Dar' acei'a, cari incungiura cu atât'a iubire sicriulu meu, vōru duce si vōue espresiunea sântiemintelor mele de iubire si de recunoscintia pentru bunatatile si binefacerile, ce le-ati reversatu totu-de-a-un'a asupr'a mea, si ve voru spune ultim'a mea oftare: Fiti fericiti, traiti fericiti!

Venerandi membri capitulari! Pentru scutulu si protectiunea, cu care a-ti onoratu jalnic'a mea familia, si pentru ultim'a onóre, ce-mi faceti mie cu inalt'a Vōstra presentia in acestu momentu, sântiementulu de gratitudine 'mi impune a Ve multiamí si a Ve oftá se traiti fericiti! Ér' Mariei Vōstre, venerabile domnu Antonelli! demnu membru a unei corporatiuni atâtu de inalte, care condusu si de anim'a cea nobila si de sântiementulu legaturei de afinitate a-ti aretatu un'a iubire deosebita catra mine si membrii familiei mele, din adenculu animei Ve multiamescu pentru tóte binefacerile, si Ve orezu in momentulu despartírei: Remasu bunu, remasu bunu!!

De iubitele s'ale amice si in specie de dóm'n'a Id'a Csató, dóm'n'a Cleopatr'a Brendusianu, dóm'n'a Teresi'a Ciaculanu si dóm'n'a Mari'a Milotinovicu nu se póte despartí fericit'a in Domnulu fara a le dîce: Veniti scumpele mele amice, si primiti un'a stringere de mâna si un'a sarutare dela amic'a vōstra Rosali'a. In recompensa pentru iubirea vōstra, cu care m'ati facutu se uitu, câ sum departe de consangeni si afini, primiti ultimulu meu suspinu: Remasu bunu, fiti fericite!

Ér' voi toti acei'a, cari condusi de caritatea crestina a-ti veniti se versati un'a lacrima pre mormentulu meu, séu se inaltiati un'a rogatiune fierbinte pentru sufletulu meu, primití-mi oftarea: Se fiti fericiti!!

Acum dormi in pace, fiantia nobila, si in schimbu pentru cuvintele t'ale — primesce dela noi orarea: Domnulu

Domnediu se Te asiedie in locu de verdétia, in locu luminosu, in locu de repausu, unde nu este dorere nice suspinare, si cá premiu pentru virtutile t'ale se te incunune cu cunun'a nevestedita a nemorirei si gloriei eterne. Aminu.

Imnu funebralu

*cantatu la morméntulu matróniei romane ROSALPA COLCERIU
n. PAP de KÁPOLNOK-MONOSTOR prin chorulu teologiloru
din Blasiu.*

Prin aeru trece-o siopta amara, plângatóre,
E plângerea ce-o varsa geniulu p'-unu morméntu,
Vai plângerea strabate, si lumea uimitóre,
Sioptesce — inc'-o viétia s'a dusu de pre paméntu!

S'a dusu, s'a dusu din lume, o mama fericita
Lasându in grea dorere, pre fii ce-a iubitu,
Lasându unu soçi in lacrimi cu inim'a cernita,
S'a dusu unu sufletu nobilu, in raiulu fericitu!!..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cà-ci raiulu îlu ascépta pre cel'a ce in lume,
Plinesce voi'a sânta a Celui restignitu,
Pre cel'a ce adóra unu sântu sî dulce nume,
Alui Christosu ce viéti'a pre cruce si-a jertfitu...

Vai mórtea e amara! si nu crutia pre nime,
Desparte fii de mama si soçi indestuliti,
Ea nu asculta vaetu, nici plângeru nici suspine,
Nu tiéne sém'a nice la anii fericiti.

Cá furulu ea sosese, cându nime n'o ascépta,
Si totu cá furu u duce ce afla mai pretiosu,
Nu cauta etate, nu tiéne cale drépta,....
Si duce totu ce-i falnicu, ce-i gingasiu si frumosu.

Si adi cá totu-de-a-un'a, ea n'a bagatu in séma
Pre fii, ce in urma remânu plângându cu doru;
Ea le-a rapítu 'o blânda si multu doiósa mama,
Ce le erá in viétia, unu ângeru pazitoru!..

Adio! adio! dar' mama, soçia iubitóre!
Adio si fericire din colo de morméntu!!

Memori'a-ti remane, in noi neperitóre,
Pân' vomu întrá cá Tine sub glia, in pamentu.

Ér' Tu din ceriu privesce la soçiulu ce remâne,
La fiulu Teu la fiice, ce 'n lacrimi se topescu,
Implóra pentru densii, din sferele divine
Curagiu si mangaiere in lume cátu traiescu!!...

Blasiu 9 Februariu 1885.

GEORGIU SIMU.

† **Rozali'a Colceriu n. Pap de Kápolnok-Monostor.** Vestea despre mórtea repentina a celei mai venerabile cetatiene a Blasiului, a mamei ingrigitóre si consórtei credintióse, a strabatutu cá unu fulgeru desastroso in Blasiulu intregu in sér'a dílei de 7. l. c. si preste o diumetate de óra strad'a O telului nationalu in care se afla locuint'a barbatului prea stimatu, ajunsu la veduvie, erá indesuita de ómeni cari cercáu déca este adeverata multu durerós'a scire. Si dupa ce in 5 a l. c. dupa amédiadî inca multi o vediusera preámblându-se prin piati'a cea mare, plina de vétia si sanatate, nu voiáu se créda nici urechiloru, nici ochiloru chiaru. Unii intráu si altii esíáu, cá-ci cumu dícu fie-carelu sperá a aflá cá dóra nu e drépta scirea respândita. Dara cu dorere aflarámú cá intru-adeveru a urmatu — acésta grea lovitura pentru noi toti. — Nu afiu cuvinte, cá se-ti potú descrie impresiunea ce a produsu-o acésta mórte neacceptata in straini macaru, cu atátu mai puçinu potú se-ti descriu dorerea nemarginita a stimabilei familii. Nime dintre cei presenti n'a avutu atát'a taria de spiritu cá se póta probá baremi a consolá famili'a cea adéncu intristata. Plângeáu la intrare, plângeáu la esfre. Ast'feliu a petrecutu dóue díle intregulu nostru opidu in doliulu celu mai profundu. — Inmormentarea repausatei, care abiá implinira 40 ani, si între acesti'a 23 ani de cá mai fericita viatia conjugala, a fostu démna de dens'a. Luni in 9. l. c. la dóue óre dupa amédiadî s'a inceputu ceremoni'a funebrala, prin 7 preoti — profesori, cá representanti ai tuturor instituteloru de invetiamentu din locu. A pontificatu directorulu institutului preparandiale din locu. De fagía au fostu membrii capitlului metropolitanu, tóta inteligenti'a, toti elevii dela tóte trei institutele, clasele normale si o multíme de poporu din locu si giuru. — Dupa terminarea functiuniloru preotiescii, Dr. Augustinu Bunea assorsu consistoriale a rostitu un'a cuventare démna de repausat'a. Síróie de lacrimi inundáu feçiele tuturor celoru presenti. — Abiá la 4½ óre s'a pusu in mişcare conductulu funebralu. — Ve marturisescu, cá inca unu conductu asiá numerosu, duiosu si gielnicu nu a prea vedintu Blasiulu. Sicriulu erá portatu de 12 studentu imbracati in doliu adéncu. Inaintea sicriului mergeáu elevii tuturor instituteloru, apoi preotii; ér' dupa sicriu famili'a adéncu instristata, consangeniei, amicele si cunoscutele repausatei, apoi multímea dameloru si a poporului asistentu. — Pre sicriu am observatu mai multe cununi, dintre cari insemu aici pre celea cu inscriptiunile: „*Neuitatei socii si mame!*“ — „*Cumnatei mele!*“ „*Amicele mele Rozali'a Colceriu*“ (Ida Csato) — „*Sentimú adencu pierderea mamei de modelu!*“ (Profesórele din Blasiu)... Inainte de ce s'ar' fi asediatu sicriulu in paméntu dlu advocatu Ludóvicu Csato, a rostitu unu scurtu dar' fórte petrundietoriu discursu. — Ast'feliu apoi ne-amu reñtorsu cu totii la ale nóstre cu inimile adéncu intristate, oftându impreuna: „*Viatia eternu-fericita adormitei cetatiene, mame, consórte, rudenie si amica — modelu!*“ Blasiu in 10 Febr. 1885. Correspondentele.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu 1885.